

Vergaderjaar 2023–2024

34 773

Gevolgen van de orkaan Irma

Nr. 30

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN BINNENLANDSE ZAKEN EN KONINKRIJKSRELATIES

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 21 juni 2024

Conform de toezegging uw Kamer periodiek te informeren bied ik u hierbij het jaarverslag 2023 van het Sint Maarten Reconstruction and Resilience Trust Fund (SXM TF) aan. Dit is tevens een aanvulling op de halfjaarrapportage die ik op 2 februari jl. met uw Kamer deelde.

Algemeen

De jaarrapportage beschrijft de prestaties, activiteiten en uitdagingen van het SXM TF gedurende de periode 1 januari tot 31 december 2023. De activiteiten van het trustfonds blijven wederom op koers, maar verlengingen van projecten en vooral de bijbehorende institutionele hervormingen blijven een aandachtspunt.

Volgens de Wereldbank blijven de benodigde publieke investeringen, zowel in lokale instituties, capaciteit bij de overheid als investeringen in infrastructuur achter. Deze investeringen zijn nodig om de hervormingen die met het trustfonds bewerkstelligd worden ook duurzaam te implementeren in het beleid van de Sint-Maartense overheid. Een andere uitdaging is de steeds krappere wordende capaciteit bij de bouwbedrijven die in Sint-Maarten willen werken.

In 2023 zijn belangrijke stappen gezet in het portfolio van het trustfonds. Zo is het Emergency Income Support and Training Project succesvol afgerond en is gestart met een nieuw project: het Improving Mental Health Services Project. In 2024 zullen naar verwachting nog twee nieuwe projecten starten: het Sint Maarten Wastewater Management Project en het Social and Affordable Housing Project.

In totaal is € 445,115 mln. door Nederland overgemaakt aan het trustfonds (\$ 519,42 mln.) en worden er momenteel tien projecten uitgevoerd ter waarde van \$ 417,05 mln. Ook zijn er twee projecten (het Red Cross Roof Repair project en het Emergency Income Support and Training

Project) afgerond en zijn er twee projecten ter waarde van \$ 30 mln. in voorbereiding. Van het gecontracteerde bedrag is in totaal 63,2% (\$ 302,4 mln.) daadwerkelijk uitbetaald vanuit het trustfonds waarvan \$ 79,4 mln. in 2023. De toename van de gecontracteerde bedragen laat zien dat het trustfonds steeds meer in de fase van uitvoering komt, wat ook tot een toename van zichtbare resultaten voor de inwoners van Sint-Maarten leidt.

Voortgang wederopbouw projecten

Onderstaand overzicht geeft een samenvatting van de jaarrapportage en beschrijft de voortgang van alle projecten waar het trustfonds zich in 2023 mee bezig heeft gehouden:

- *Airport Terminal Reconstruction Project* (Airport project, \$ 92 mln.)
Het project omvat het herstel van de vliegveldterminal van de Princes Juliana International Airport (PJIA) van Sint-Maarten. Hiermee ondersteunt het project de bereikbaarheid van Sint-Maarten met een capaciteitsniveau van 2,5 miljoen pre-Irma-passagiers en een veerkrachtiger teruggebouwde terminal. Alhoewel het project een flinke vertraging opliep, verloopt het herstel nu volgens planning. In 2023 voltooide PJIA de gevel van de terminal, zijn de passagiersbruggen geïnstalleerd, is het bagagesysteem en de scanningsapparatuur in gebruik genomen en vond de «soft-opening» van de vertrekhal plaats.
- *Emergency Debris Management Project* (EDMP, \$ 85 mln.)
Het afvalproject verbetert het afvalmanagement op Sint Maarten en verwijdert het afval dat veroorzaakt is door de orkanen. In maart 2023 is een extra *Grant Agreement* van \$ 60 mln. getekend gericht op het verbeteren van het duurzaam afvalmanagement van de afvalberg in Philipsburg. De herhuisvesting van de illegale bewoners van de afvalberg is afgerond: alle bewoners hebben een andere woning gevonden of zijn met geld gecompenseerd. VNG International (VNGi) heeft samen met de overheid van Sint-Maarten stappen gezet ter voorbereiding op de oprichting van een *Waste Authority*. Wel zijn serieuze vertragingen ontstaan, onder andere door gebrek aan uitvoeringskracht bij de overheid van Sint-Maarten, waar de aankomende tijd oplossingen voor gevonden moeten worden.
- *Enterprise Support Project* (ESP, \$ 35 mln.)
Met het ESP wordt het MKB op Sint-Maarten ondersteund met voordelige leningen. In totaal hebben 226 bedrijven (waarvan 93 bedrijven in eigendom zijn van, of geleid worden door vrouwen) een lening ontvangen ter waarde van \$ 16 mln.
- *Hospital Resiliency and Preparedness Project* (hospital, \$ 35,6 mln.)
Met dit project wordt het nieuwe ziekenhuis versterkt zodat het orkanen van niveau 5 kan weerstaan. De extra financiering die van alle investeerders (inclusief \$ 7 mln. van het trustfonds) nodig was vanwege fors toegenomen bouwkosten veroorzaakt door de inflatie- en productieketen crisis, is in 2023 gecontracteerd. Hierdoor kon de bouw van het nieuwe ziekenhuis voortgezet worden, onder andere met de aanleg van *base isolators* in de fundering die aardbevingen kunnen opvangen. Ook is een nieuw glasvezelinternetverbinding aangelegd. Door de aanpassingen in het bestaande ziekenhuisgebouw is het aantal overzeese behandelingen met 91% verminderd wat veel meer is dan het initiële doel van 45%.
- *Emergency Income Support and Training Project* (EISTP, \$ 22,5 mln.)
Het EISTP is in 2023 succesvol afgerond. Het project verstrekke tijdelijke inkomenssteun en trainingen aan mensen die door de orkanen hun baan waren kwijtgeraakt. Ook is het socialezekerheidsstelsel versterkt. In totaal zijn 1.960 personen ondersteund en getraind (waarvan 1.350 vrouwen). Dit is ruim boven de target van 1.150 personen bij de start van het project. Ook is het *Integrated Social*

Registry System, dat de registratie en de beoordeling van de sociaal-economische behoeften van huishoudens bijhoudt, afgerond. Het EISTP-project kan als een blauwdruk gebruikt worden bij eventuele ondersteuning en training van mensen die door toekomstige natuurrampen getroffen worden.

- *Civil Society Partnership Facility for Resilience Project* (R4CR, \$ 7,2 mln.)
Het project, opgezet met hulp van VNGi, ondersteunt lokale ngo's om de lokale wederopbouw- en weerbaarheidsprojecten op community niveau te realiseren. In totaal hebben 52 ngo's ondersteuning ontvangen voor 77 community projecten en waarmee 8.507 mensen (waarvan 4.678 vrouwen) zijn bereikt.
- *Fostering Resilient Learning Project* (FRLP, \$ 26,78 mln.)
Het FRLP-project heeft tot doel de toegang tot een adequate en inclusieve leeromgeving te herstellen, de bibliotheek te herbouwen en het vergroten van de beschikbaarheid van data voor beleidsvorming bij het Ministerie van Onderwijs op Sint Maarten. Vanwege aanzienlijke vertragingen veroorzaakt door de complexiteit, is het project in 2023 geherstructureerd en de einddatum verlengd met 22 maanden. De aanbesteding voor het herbouwen van één van de drie scholen is lopende als ook de aanbesteding van bouwomschrijving voor de resterende twee scholen.
- *Child Resilience and Protection Project* (UNICEF project, \$ 4,49 mln.)
Het project richt zich op de verbetering van psychosociale ondersteuning van kinderen met als doel ze voor te bereiden op mogelijke natuurrampen, het verbeteren van de kindbescherming en de schoolveiligheid. In 2023 is de *Distress Tools Manual* (DTM) afgerond en online beschikbaar gemaakt, zijn *safety & emergency teams* op alle 25 scholen op Sint-Maarten getraind, en zijn 58 Training Facilitators gecertificeerd voor het *positive parenting support program*. De einddatum is verlengd met 6 maanden.
- *Improving Mental Health Services Project* (IMHS, \$ 8 mln.)
De grant agreement van het project is in oktober 2023 getekend en heeft tot doel de geestelijke gezondheidszorg op Sint Maarten te verbeteren en het bouwen van een nieuwe kliniek. Voor de bouw van de nieuwe kliniek wordt nog gezocht naar de noodzakelijke counterpart financiering.
- *Emergency Recovery Project 1* (ERP1, \$ 100,2 mln.)
ERP1 herstelt de meest noodzakelijke infrastructuur op het eiland die door de orkanen is verwoest. In totaal zijn onder ERP1 509 woningen hersteld, waaronder 315 sociale woningen. De reparaties aan drie extra scholen zijn voltooid, waardoor het totale aantal gerepareerde scholen op 12 komt. De reparaties van de 13 resterende scholen vinden nog plaats en zijn naar verwachting in juni 2024 afgerond. De ondergrondse installatie van 8 km laagspanningskabels, telecomkabels en drinkwaterleidingen is in het eerste kwartaal van 2023 voltooid. Een tweede voorstel voor nog eens 3 km hoogspanningskabels wordt momenteel voorbereid. Tevens is het GEBE-businessplan, dat ingaat op de behoeften en prioriteiten van GEBE, opgeleverd. Dit is belangrijk in het kader van de verduurzaming van de energieproductie op Sint-Maarten, en zeker gezien de recente brand in de GEBE Energiecentrale waardoor een deel van de faciliteit verbrand is.
- *Digital Government Transformation Project* (DGTP, \$ 12 mln.)
Het project maakt verschillende overheidsdiensten digitaal toegankelijk voor burgers en bedrijven. Het project is in 2023 geherstructureerd vanwege overlappende activiteiten binnen andere digitaliserings initiatieven op Sint-Maarten en de einddatum van het project verlengd. In 2023 is het scannen en digitaal maken van ongeveer één miljoen overheidsdocumenten gestart.

Daarnaast is er voortgang op de volgende projecten die nog in voorbereiding zijn:

- *Sint Maarten Waste Management Project* (SWMP, \$ 10 mln.)
Het project heeft tot doel het rioolnetwerk op Sint-Maarten te verbeteren inclusief een uitbreiding van het aantal aansluitingen op het rioleringsnetwerk in Cul-de-Sac en een verbetering van de bestaande afvalwaterzuiveringsinstallatie in Philipsburg. Hierdoor zullen ongeveer 10.500 mensen voor het eerst aangesloten worden op het rioleringsnetwerk van Sint-Maarten. Naast het trustfonds gedeelte financiert Sint-Maarten de eigen bijdrage (\$ 15 mln.) in het project via een Nederlandse lening¹.
- *Social Housing Project* (SHP, \$ 20 mln.)
Het project heeft tot doel om sociale woningen te bouwen en institutionele hervormingen bij de *Sint Maarten Housing Development Foundation* (SMHDF) door te voeren. Nadat kritieke technische mijlpalen, zoals de beschikbaarheid van grond, het uitvoeren van een eerste studie en een marktanalyse van financieringsopties, zijn behaald, kunnen de verdere projectvoorbereidingen van start gaan.

Overige belangrijke activiteiten die vanuit het trustfonds zijn ondernomen zijn:

1. De stuurgroep van het trustfonds heeft de Wereldbank verzocht om een advies te geven over de vormgeving van een nog nader op te richten *Disaster Reserve Fund* (DRF, een rampenfonds).
2. Een conceptadvies met verschillende DRF fonds-opties werd tijdens de stuurgroep vergadering in maart 2023 gepresenteerd. Door de stuurgroep is gekozen voor de optie van een volledig onafhankelijke een volledig onafhankelijke entiteit gespecialiseerd in fondsbeheer.
3. Op 30 juni 2023 is het lokale kantoor van de Wereldbank op Sint Maarten feestelijk geopend².

Doorkijk naar 2024 en verder

Vanaf de start van het trustfonds wederopbouw Sint-Maarten heeft Nederland via de *Dutch Guiding Principles* aangeven scherp in te zetten op drie prioritaire projecten: 1) het vliegveld, 2) de afvalberg en 3) het afvalwater. Ook in 2024 zal Nederland zich sterk richten op de voortgang van deze drie projecten. Daarbij zijn voor Nederland *good governance* en additionele financiering van buiten het trustfund van belang en als ook het *Disaster Reserve Fund* (DRF). Daar waar mogelijk zal Nederland ondersteuning bieden om de voortgang van de projecten te versnellen en/of de impact te vergroten. Het is de verwachting dat de *grant agreement* voor het afvalwater project op korte termijn getekend zal worden zodat het project van start kan gaan.

Echter, de beperkte uitvoeringscapaciteit van de overheid van Sint-Maarten blijft één van de grootste uitdagingen van het trustfonds. Dit heeft een duidelijk effect op de uitvoering van de projecten, vooral daar waar noodzakelijke institutionele hervormingen uitblijven. Een voorbeeld is het afvalproject, waar Nederland al eerder VNGi ter ondersteuning betrokken heeft. Per project wordt gekeken wat nodig is en ook wordt gekeken naar aansluiting op andere initiatieven zoals het Landspakket Sint Maarten.

¹ De Eerste Kamer heeft op 26 september de Wijziging begrotingsstaten Koninkrijksrelaties en BES-fonds 2023 (Voorjaarsnota) als hamerstuk afgedaan.

² Persbericht opening lokale kantoor Wereldbank op Sint Maarten: World Bank officially opens office in Sint Maarten.

Nederland blijft de voortgang van de trustfonds projecten monitoren en daar waar gewenst ondersteuning bieden, voor de bewoners van Sint-Maarten.

De Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
A.C. van Huffelen